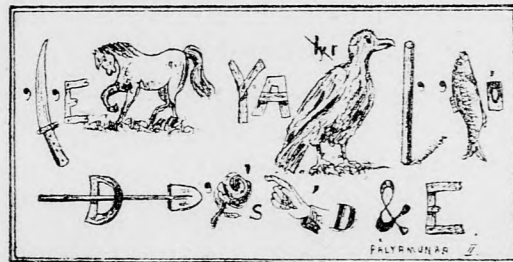
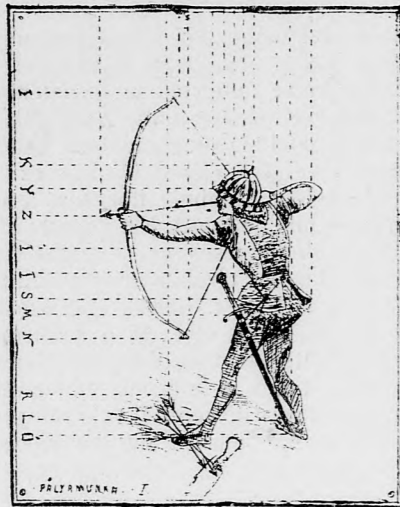

5. Vegytani kérdés.

Mi a neve azon vegyületnek, a mely előfordul a légyölő gombában, faeczetben, előáll bőrhulladékok erjedésénél stb. Szintelen folyadék, átható szagu, savanyu izü; vízzel, alkohollal, aetherrel elegyedik? Hány foknál forr?

6. Képrejtvények.

IRODALOM.

Magyar nyelvőr, szerkeszti Simonyi Zsigmond, egyetemi tanár. E folyóirat legutolsó füzetéből való a lapunk mai számában közölt *Debreceni diák szók* című cikkelyt a Nyelvőr szerkesztője előzékeny figyelemből szerkesztőségünknek közlés végett átküldött. A Nyelvőr e számának érdekes cikkei még: Alany és állitmány; Az idegen szavak nyelvünkben; A Budapesti Hirlap ortológiája. Irodalmi rovat. Nyelvújítási adatok, magyarázatok; idegen csemeték, kérdések és feleletek. A szerkesztőség a következő kérdéseket veti fel, melyeket ajánlunk olvasóink figyelmébe: 1. Mondja-e a nép: *hüni, szieni, ricni, hicta, szicta, óvhat*, szókat *v* hanggal? Mely vidéken mondják: *nöitünk, növés, főitünk, fővés,*

fővő, fővetlen? s hol mondják: *nöitünk föitünk, fölvő, fötellen?* Hol mondják *bosszant, bosszankodik bosszu* s hol *boszant, (boszant, boszint!) boszankodik vagy boszonkodik, boszu?* A gyűjtők a kérdésekre való feleleteket az egyes szók megvilágosítására szolgáló példákkal hiven, az egyes vidékek kiejtése szerint másolják le s minden egyes, magyarázatokkal kísért szót külön, más-más papirosszetre írva küldjék be a Nyelvőr szerkesztőségének: Budapest, New-York-palota. (A Nyelvőr szerkesztőségének kérdéseit folytatjuk.)

Szerkesztői telefon.

L. G. A mi jó, az mind számíthat nyomdafestékre. A tudósítást beküldheti. B. S. «A mult, jelen, jövő» szakgatott sorokban írt próza, nincs benne rythmus. Mint vers tehát nem közölhető. Rotter F. A 7-ik osztályu tanuló házi olvasmányai a következők legyenek: Balassi válogatott költeményei. Ilsvai, Toldi, meg Szilágyi és Hajmási szép históriája, Gyergyai Argirusa, Vörösmarty Csongor és Tündéje, Zrinyi A török áfium ellen való orvosság, Mikes Törökországi levelek, Csokonai Dorottya, Kármán Fanny hagyományai s a Nemzet csinosodása, Kazinczy: Pályám emlékezete, Kőlcsey Erdei lak s a gyermekgyilkossággal vádolt nő védelme; Körner Zrinyije s Kőlcseynek erre vonatkozó bírálata. Arany: Naiv eposzuk, Zrinyi és Tasso, Gyöngyösi munkái. Beöthy Zs. Képes Irodalomtörténetének első kötete. K. H. Sz. fehérvár. A fordítás silány próza. Zombor. Lapunk a közokt. miniszterium által az ifjuságnak ajánlott lap lévén, az egyes intézeteknek kulturhistóriai szempontból érdekekben kell, hogy legyen az önképző-köri tudósítások beküldése, a melyekért ez idő szerint külön díjazás nem jár. Ha ezeket a jelentéseket díjaznánk, tessék elhinni, hogy az ország minden iskolájában szívesen akadnának tudósítók, s ha ekkor 112 iskola jelentését közölnénk, mit tartalmazna a lap? elég volna-e a 16 oldal? Pedig a quod uni iustum, alteri aequum elvénél fogva így járnánk. A lap megindításakor volt róla szó, de akkor annyi tudósítást kaptunk, hogy fel sem használhattuk. Ilyenféle tudósításokért napilapok sem fizetnek. Emlékezés. Sajnáljuk, hogy a különben csinos dolgozatot nem közölhetjük, mert erről a tárgyról már volt készletben cikkünk K. Z. Pápa. A vers talán beválik. Macte puer! Önnek van tehetsége, ne lankadjon, dolgozzék. A kör tagjai pályázhatnak. Cs. F. «A legfőbb parancs»-ot festék alá adjuk. H. L. Eperjes. A t. p. egy tudósításért korai volna. Ha tíz előfzetőt gyűjt, azonnal megindítjuk. Névtelen kérdézőkódésekre nem válaszolunk. — A lap szétküldésére vonatkozó felszólalások, címredítőtátások s előfizetési pénzek nem a szerkesztőségbe, hanem a kiadóhivatalba (Teréz-körút 23.) küldendők. Több kérdésre a jövő számban.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 6808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és
könyvnyomda es hirlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

A kiállítás tanulságai.

(*) A kiállításnak, mely nemzeti létünk történetében soha el nem múló hatással marad meg, november 3-án bezárták kapuit. Az a tündérkert, mely a szebbnél szebb épületek egész seregével délszaki növényeinek s virág-szőnyegek pompájával, színjátzó ugrókjával elragadott bennünket, nemsokára eltűnik s csak gondozott utai fognak még egy ideig emlékeztetni arra a panorámára, a melyet ebben az életben még egyszer elő állítani nincs hatalmunkban.

Mindaz, amit láttunk, magyar kéz munkája; magyar izlésre, magyar szorgalomra s törekvésre vall. Amit a müipar és háziipar, közlekedés és folyamhajózás, mezőgazdaság és állattenyésztés, erdészet, bányászat és kohászat felmutatott, elég bizonyítéka a magyar nép kulturális törekvéseinek, melynek hatása, megbecsülhetetlen eredményei hosszú időn fennmaradnak s teljesen elenyészni sohasem fognak.

A művészetek fejlődése pedig olyan eredményt tüntet fel, mely egyes ágaiban, az építészetben, festészetben, szobrászatban nemcsak meglepő, hanem elismerésre és tiszteleltre méltó.

Alig van köztetek, magyar tanulóifjuság, a ki ezt a mi büszkeségünket képező kiállítást ne látta volna. Akik láttatok, örvendjétek, hogy szerencsések voltatok együtt látni annak a munkának és szorgalomnak eredményeit, a mely munkán szétszórva egy nemzet szorgalmas keze dolgozott. Mikor az a távoli vidéken, talán egy kis faluban élő nép ezen dolgozott, sem azt nem tudtuk, hogy az a munkás ember van-e a világon, sem azt, hogyha van, dolgozik-e.

Ebből azt a tanulságot merithetitek, hogy mikor ti most az ország egyes intézeteiben szorgalmasan, becsületesen tanultok s jövő életpályátokra készültök, ismeretlen semmik vagytok ugyan, — de ha eljön az idő, mikor ti összeálltok és szellemi munkátok eredményét mutatjátok be a világnak, akkor együttvéve a nemzet intelligenciájának adjatok hü képét, a melyről az idegen nemzetek kénytelenek lesznek elismerni, hogy a magyar nemzet műveltség, képzettség s tudomány dolgában is elismerésre méltó.

Mint egyesek alig kelthettek tán figyelmet: együttvéve, tömörülve, összeállva ti vagytok és lesztek a nemzet intelligenciájának képviselői. A legkisebb deak is számít ebben a képben, mint az igénytelen fakanál a kiállításban, melyet egy felvidéki tót ügyes keze faragott s melyre szükség volt, mint szükség van a koszoruban a fűszálra, hogy a kép teljes legyen s az ellentétek kiegészítsék egymást.

Amit tanulsz, azt komolyan és alaposan tanul meg, ne végezz felületes munkát — ne legyen törekeny, gyöngé, értéktelen a te tudásod még az iskolában sem.

Készülj arra a kiállításra, melyen nemzedetek mutatod be szellemed produkcióit, hogy e nemzet büszke legyen fiaira, s ha az idegen jön azt megítélni, megbírálni, az is kénytelen legyen elismerni, hogy Magyarország nemcsak az ipar-és művészetek terén tart lépést a külfölddel, hanem lelki műveltsége, tudása s képzettsége is arányban van a szorgalmas kéz produktumaival.

MIAMIS KIRÁLY.

Irta: WALDEN EDMUND.

— Igen, sír és a nagy szellemmel beszél.
— Evett?
— Keveset.
— Hol a miamis?
Az asszony oda mutatott a sátorra, a hol Nikunthas volt.
— Láttá a fehér asszonyt?
— Nem, főnök.
— Jó, ne is lássa.

Az öreg seneka hirtelenül azon sátorhoz ment, melyben Nikunthas volt, ez, a mint az öreg közeledtét észrevette, gyorsan fekvőhelyére szökött és édesen szundikált. A vén seneka benyitott, de csakhamar tova ment.

Nikunthas nyugton maradt, míg egészen be nem sötétedett.

Ekkor ismét kinézett a nyílason a másik sátorra, a tűz, mely előtte égett, már elaludt, de a sátor belsejében még látott valami tüzet.

Nikunthas hallgatózott; minden csendben volt.

Kimászott a sátorponyva alól, a mint a szabadba kiért ismét, lehajolt és hallgatóni kezdett.

Egész nesztelenül odalopózott a szemközi sátorhoz; a mint odaért annak hátulsó részéhez, egy darabig várt és hallgatózott, lélekzetet s egy-egy sóhajt hallott; úgy tetszett neki, hogy a sátorban csak egy ember vesz lélekzetet.

Nem igen akarta elhinni, hogy az öreg elment volna és magára hagyta volna a «fehér rózsát».

Minthogy a sátoron rést nem talalt, felvágta azt és benézett; csak a «fehér rózsza» volt benn.

Azon tűnődött, hogy vonja magára a leány figyelmét a nélkül, hogy megijedjen és lármát üssön.

Végre a ravasz Nikunthas így szólt:

— John! John nővére!

Alighogy Mary ezt meghallotta, felkelt és körülnézett.

— Mi volt ez, ki említette itt John nevét?

— Hall engem John nővére?

A leány remegett izgatottságában.

— Ki beszél velem? — kérde.

— Johnnak egy jó barátja.

— Az Isten szerelméért ki vagy hát?

Hol vagy?

— Vigyázzon csak magára a «fehér rózsza», mert a senekák könnyen megtudhatják, hogy Johnnal együtt eljöttünk kiszabadítására.

Most már kivette Mary, hogy honnan jön az ismeretlen jóbarátnak hangja.

— Mi az éjjel kiakarjuk szabadítani a «fehér rózsát».

— Hol van John? — kérde halkán.

— Itt a falu közelében rejtőzött el.

— Csakugyan?

— Igen. A «fehér rózsza» feküdjék csak ágyára és tetesse magát úgy, mintha aludnék; ha hall bagolykiáltást, ez azt jelenti, hogy John itt van. Pszt, pissegett Nikunthas, mert a közelben hangokat és léptekeket hallott.

Mary szótfogadott Nikunthasnak és ismét ágyára lefeküdt; néhány pillanat mulva bejött az öreg asszony, egy pillantást vetett a leányra és azután csendben lefeküdt.

Nikunthas tova ment. A faluban minden csendes volt, csak egy helyen látott tüzet, mely körül két öreg férfi ült és erősen itta a rumot.

A fiatal főnök kikerülte ezt a tüzet. Már majdnem kiért a faluból, midőn egy ide-oda botorkáló alakot pillantott meg.

A férfi hajdíszen kis csöngők voltak, vállán széles köpenyt hordott és így Nikunthas csakhamar tudta, hogy a falu kuruzslója, a ki sokat talált bevenni a jóból, t. i. a rumból. Egyszerre csak elesett és fel sem kelt, hanem elaludt, a miről hortyogása tanuskodott; Nikunthas annak hallatára odament hozzá, elvette tőle hajdíszt s köpenyét és elment Johnért.

Mary izgatottan feküdt nyugvóhelyén, az öreg azonban jóízűen rumozott és meglehetősen ptyókásan totyogott ágyához és csakhamar elaludt. Körülbelül éjfél volt, midőn Mary bagolykiáltást hallott.

Gyér világosság ömlött el a sátorban. Mary felült és hallgatódzott. Az öreg asszony, a ki az este hozzájutott annyira kedvelt italához, mély álomban feküdt.

Egy-két pillanatra rá, már ott volt Nikunthas a sátorban, kezében villogó késsel.

Mary meg sem mert mozdulni. Nikunthas oda ment az öreg fekvőhelyéhez, hol a nagy rumszag elárulta, hogy miatta tehetnek, a mit akarnak.

Majd hogy fel nem kiáltott örömeiben Mary, midőn megpillantotta a sátor szélében fivérét. Felugrott helyéből és John karjaiba vetette magát.

Csakugy omlottak a szegény leány könnyei örömeiben.

Nikunthas eloltotta a pislogó mécsett.

— Johnom, mondá Mary, mennyi mindent

megértem, mennyit türtem, mily borzasztó pusztítást vittek véghez nálunk ezek a kegyetlen hordák, Johnom, Johnom, hát édes atyánk hol van?

— Jöjj csak, odaviszlek hozzá.

— Indulhatnánk már, — susogá Nikunthas.

— Igen, menjünk csak.

Nikunthas egy gypjukendőt vett magához és ezt terítette Maryra.

Künn sötét volt.

Nikunthas vállára vetette a kuruzsló köpenyét és feltette hajékét is.

Ő ment legelől. Minthogy Mary többször is megbotlott a sötétben, John betakarta őt a gypjukendőbe s ölébe vette.

Hirtelenül egy indián termelt melléjük. — A mint azonban észrevette Nikunthas csörgőit és meglátta a mögötte haladó Johnot, a kinek ölében fekvő nővére óriási külsőt adott, ijedten szaladt tova.

Nemsokára mindhárman az erdőbe értek és a legnagyobb óvatossággal folytatták útjukat, elkészülve a legvégsőre.

(Folytatása következik.)

November.

— A «Tanulók Lapja» számára írta: Gaál Kálmán. —

Mindezen reformatori tettei miatt üldözni kezdték, a pápa előtt bevádolták, felségsértéssel illették. A «Humiliati» nevű szerzetesek annyira dühösek voltak rá, hogy egyik közülük rá is lőtt. E szerzetet aztán eltörültek és B. minden vád alól felmentetett Élete végén spanyol helytartók sokat keserítették habár végül győzött is, teste a munkában megtört s 1584. nov. 3-án meghalt. Sirján csudák történtek s ezért és szent életeért a szentek közé sorozták, 1616-ban Kalendáriumba irván nevét. Az ó-kori rómaiaknál november 4-és 17-ike között voltak a ludi plebei. E játékokat a népnek a szent hegyre vonulása után a népsouverenitás megszilárdulásának emlékére alapították és a játékok utolsó napjain, miként más játékoknál is, a circusi játékokat tartották. Mindezekről már többször volt szó, úgy, hogy részletezésök fölösleges. Mégis felemlíték annyit, hogy a circus Flaminiusban tartották, a mely hely a nép mulatására szolgált.

E circus különben a circus Maximus után legrégebbi (201-ben már meg volt) római circus volt a városon kívül, Mars mezéjen, Bellona templomának szomszédságában. Itt öletett volt le Sulla 82-ben 4000 embert, mialatt ő Bellona templomában ülést tartott. E ludi plebei egyik lényeges része volt még az epulum Jovis, a Jupiter tiszteletére rendezni szokott áldozati lakoma. A lakoma rendesen a Capitoliumban volt az egész Senatus részvételével. Főleg a epulum Jovis ellátására s a pontifexek teendőinek megkönnyítésére létesítették 196-ban a septemviri epulones testületét. Később azonban, mivel több meg több alkalom volt áldozati lakomák rendezésére, az epulones dolga is több lett s végül az összes

nyilvános lakomák rendezését rájuk bízták. — Az ő dolguk volt a kerevet elkészítése is. Az áldozatok egy különös neme volt t. i. a lectisternium, midőn az istenek képeit kerevetre fektették s melléjük az ugynevezett mensa sacra-n ételeket helyeztek el, így mintegy az istenekkel együtt lakmároztak. Lectisterniumot különben csak nagy szükség vagy veszély idején szoktak elrendelni.

November 8-ika azon napok közt volt a rómaiaknál, melyeken a mundust kinyitották (mundus patet) a mint ezt egy előbbi cikkben már említettem. Ily napon tudvalevőleg nem volt szabad semmi fontos vállatba kezdeni.

E hónap egyik legnevezetesebb: napja Szent Márton napja. 316-ban Sabariában született ez a Márton, a ki aztán keresztény hitre tért és katona lett. A katonaságnál magasabb állást nyert el, a nélkül, hogy asketái életét megtagadta volna. A hagyomány szerint Julián császár seregével a gallok ellen vonult s ott egy csuda folytán az ellenség önként megadta magát. Ezután visszatért hazájába, de itt az arianusok üldözték s ezért elment Galliába, a hol a nép 375-ben a tours-i püspöki székre emelte. Nagy buzgalommal terjesztette a keresztény hitet a gallusok között. 400 körül halt meg.

Az ivók patronusa lett a monda szerint azért, mert Miksa császár egy vendégség alkalmával a poharat először neki nyújtotta. De egyuttal Franciaország patronusa és több városé is. A r. k. egyház november 11-én ünnepli Mártont. A régi germánok a Wuotannak szentelt és az aratásért szóló hálaadás-ünnepek helyére tették az ő névünnepet és nagy pompával ülték, a mikor a Márton lud

sem hiányozhatott. Ennek pedig eredete a legenda szerint az, hogy Mártonnak a ludak mutatták volt meg azt a rejtekhelyet, a hol az ő püspökké választását ki akarta kerülni. Valószínű azonban, hogy Márton napja volt az a terminus, mikor a papok az ő tizedeket szárnyasállatokban megkapták. Korunkban is tudvalevő, hogy a pozsonyi zsidók e napon évenként elviszik az ő két kővér ludjokat, mint legkedvesebb ételüket, hódolatuk jeléül ő felségének.

Erzsébet napja már csak azért is említendő, mert ő felségének, Magyarország koronás királynéjának névnapja. Azon Erzsébet, kirül e nap emlékünneppé vált, Zakariás főpápnak volt neje és Máriának, Jézus anyjának rokona.

Katalint, ha egyéb nem de a Katalin bálók és estélyek is eszünkbe juttatják. Szent Katalin,

ismét a legenda szerint, alexandriai szűz, királyi vérből származott. Egy Maxentius császártól elrendelt áldozati ünnepen az istentisztelet ellen kikelt s ezért tömlőczbe vetették. A bölcsészek sem tudták megtéríteni, ellenkezőleg a maga hitére térítette Faustina császárnét és sok másokat. Mindezekért szegekkel ellátott kerékbe akarták törni, de a kinzöeszköz, mikor használni akarták, eltört s ezért aztán 370-ben Katalint lefejezték. Fejét az angyalok a sinai hegyre vitték. A párisi bölcsészeti fakultás őt tiszteli patronája gyanánt.

November 15-én (1789) koronázták magyar királyné II. Lipótot Pozsonyban. 1780 nov. 29-én halt meg Mária Terézia Bécsben.

Novemberben a drága kövek közül a topáz uralkodik, a mi szerencsét és jólétet jelent.

(Vége.)

A költők királyának életéből.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

A stradfordi székesegyház tarkára befestett ablakain keresztül beragyognak a felkelő nap sugarai és megvilágítják az egész helyiséget. Közvetlen az oltár alatt négyszögletű kő látható, melyen különös írást veszünk észre. Világos, hogy sirkő, azonban név és évszám helyett kis verset olvashatunk rajta, melynek körülbelül ez a tartalma:

«Az élet viharától megviselt lélek nyugodni kíván. Oh! hadd nyugodjon e csendes helyen és ne zavarjátok porladozó csontjaimat. Áldás azokra, kik tiszteletben tartják kívánságomat, átok azokra, kik siromat háborgatni merészlik.»

A sir Shakespeare Vilmosnak, a nagy angol költőnek hamvait rejti magában.

A költő kívánságát teljesítette a magasztaló utókor; innen magyarázható, hogy a nagy költő nem az őt megillető Vestminster templomban, hanem Stadford városkában nyugszik, hol a 16. század vége felé született. A székesegyháztól talán száz lépésnyire áll azon ház, melyben Shakespeare az éltető világosságot először megpillantá.

Kis földszintes vályogháza volt Sakespeare takácsmesternek, mely nem csak boltnak adott helyet, hanem még a kis család lakását is magában foglalta.

Hosszú téli estékén ide gyűlt össze a kandalló mellé az egész szomszédság, meséltek ilyenkor a jó öreg nénikék régi legendákat, borzalmas történeteket, melyeket az élénk Vil-

mos örömmel hallgatott. A különböző regényes történetekben bő tápot talált az ábrándozó gyermek lelke és hasonló kalandokra vágyott.

Nem volt ez jótékony hatással Vilmos további fejlődésére, mert anyja korán elhalván, nem létezett senki ki gyengéd szavakkal kalandvágyát csillapította volna. Shakespeare Vilmos atyja pedig hallgatag, tevékeny ember volt, egyetlen kívánsága, hogy fiából is szorgalmas takácsot neveljen. De fia nem hajolt meg akarata előtt, jóllehet más foglalkozáshoz sem volt kedve. Annál nagyobb fogékonyágot mutatott Vilmos mindenféle gyermekes csintalansághoz.

Ha Stadford csirkefogói verekedtek, Vilmos volt minden bizonynyal a vezető, ha papék kertjéből ellopták a gyümölcsöt, neki okvetlenül a gyümölcslopók közt kellett lennie; szóval nem mult el nap a nélkül, hogy atyjának valami kellemetlenséget ne okozott volna.

Hasztalan volt az öreg Shakespeare minden feddése és büntetése, Vilmos nem javult. De nem csak, hogy nem javult, sőt napról-napra zabolátlanabbá vált, mikor húsz éves korában egy különös esemény megváltoztatta eddigi életmódját.

Nem messze Stadfordtól terült el Lucy báró erdője. Az erdőn keresztül kis folyócska hömpölygette tova hullámain, a sudár egyenes jegenyek és tölgyek sokaságától szegélyezve, míg végre két hegy között tóvá szélesedett.

Az egyik hegy oldalán állott a régi modorban épített vár, melyet jól gondozott erdő környezett, mint hogy Lucy báró szenvedélyes vadász volt. Bármennyire vigyáztak azonban a báró szemes vadászai nem tudták a vadászok folytonos pusztításait meggátolni. Az erdészek jól tudták, mily nagy jutalomban részesülnek, ha egy ily semmirekellőt nyakon csipnek s ezért igen éberek voltak, hogy minél többször örvendeztessék meg bőkezű gazdájukat. Egy fiatal erdész épen esti körútját végezte, mikor alig száz lépésnyire keserves nyöszörgést hallott. A hang után indulva bukkant egy kis kelepcebe került özikére, gyorsan kiszabadította szegénykét és rejtek után nézett, mert nem is kételkedett, hogy vadászok állították fel a kelepcezt. Jó sokáig várt, mikor óvatosan közeledő ember lépteit hallotta meg és csak hamar homályos körvonalai látszottak egy suhancznak.

Ekkor előugrott a vadász nyakonragadta a mit sem sejtő vadászot, mellének szegezve fegyverét és rákiáltott. Meg vagy ugy-e most, te hitvány, semmirekellő, naplopó, meg ne mocezanj, mert mindjárt a poklok fenekére küldelek. Eh — vadász uram ne izéljen, ellenkezett emez, de hisz én csak — én, én, Shakespeara Vilmos vagyok.

Annál rosszabb, te naplopó! A helyett, hogy apádnak segítenél, mindenféle csavargó népséggel czimborálsz és vadászóvá sülyedsz. Csak előre, a báróhoz, majd rendbe szed az.

Minden ellenállás daczára az erdész Vilmost a kastély felé vezette, honnan már messziről világosság sugárzott és mulatozás zaja hangzott feléjük. A báró épen vig társasággal mulatozott a tágas fegyvertárban, körülöttük heverték a nagy buldogok melyeknek türelmét kemény próbára tették a csintalan fiuk.

Ekkor hirtelen felpattanik az ajtó, mindenki kíváncsian szemléli az idegent, kit a vadász egyenesen Lucy báró elé vezetett. Vilmos utközben elhatározta, hogy mindent töredelmesen bevall és kérésre fogja a dolgot. De a vendégek jelenléte, a gyermekek zaja, a cseléség kíváncsisága egészen megzavarták, úgy, hogy még a háziur jó kedvét sem vette észre, mit esetleg hasznára fordíthatott volna.

El kezdték vallatni, mindenekelőtt társai után tudakozódtak, mert jól tudták, hogy nem egyedül sérti már huzamosabb idő óta a vadász törvényeket. Vilmos himezett-hámozott, nem tudta, mit tegyen, ekkor megpillantotta a báró legidősebb lányát, a mint őt gunyosan nézegeti. Szégyen és harag kergette arcába a vért, hátra szegte fejét és minden felvilágo-

sítást megtagadott. A bárónak nem volt kedve még tovább is haszna anul faggatni a daczos legényt, megparancsolta tehát a szolgáknak, hogy zárják be a vártoronyba. Vilmos költelenül távozott a teremből, miután még egyszer daczosan végig nézte a báró kiasszonyt, de egyszemmind szíve eltelt gyűlölettel a báró iránt, ki őt — szerinte — ily rutul megszegyénítette. Másnap Vilmos már visszanyerte szabadságát és a báró ugy vélekedett, hogy a fiatal gonosztevő még köszönetet mond, hogy csak ily gyenge büntetést szabott rá. De csalódott. Mert Vilmos husz éves léte még nem tanulta meg, mint kell szenvedélyeit megfékezni, azonkívül megmagyarázhatatlan kalandvágya gátot vetett minden józan gondolkodásnak. Ennek tulajdonítható, hogy rögtön meg akarta magát a bárón boszulni azon szégyenért, melyet, szerinte, rajta elkövetett. A következő napon már ott láthatták a járókelők a határkövön a báróra irt gunyverset, melyben Shakespeare, az akkori kor szokása szerint a bárót szörnyen leszapulta.

A bárónak sem volt ám galamb epéje, ilven vakmerőséget már ő sem tudott eltűrni. Dühében elhatározta, hogy nem kiméli a háladatlant, hanem átadja a bíróságnak. De a mint Vilmos a dolog nesztét vette, összekötözte kis batyuját és Londonba menekült. Ehezve lézengett három napig az utcákon, mikor szerencsés véletlen folytán egy nagy épület elé vetődött. A járókelőktől megtudta, hogy e nagy épület a színház.

Vilmos tulajdonképen nem is tudta, mi az a színház, de mivel többeket látott bemenni, ő is bement és az igazgatótól munkát kért. Az épen üresedésben levő színlapkihordó állást el is nyerte és ezen alacsony állásból emelkedett Shakespeare az egész világ ünnepeit költőjévé.

Különös, hogy hosszu szenvedésekkel telt életének forduló pontjánál ismét Lucy báró, illetve leánya személyével találkozunk. A báró leányával éppen Londonban tartózkodott, mikor a régi «Hamlet» című darabot adták, melyben Shakespeare játszotta a főszerepet. Megjegyzendő, hogy a darab a képzelhető legrosszabb volt s azon kívül a közönséget ingerelte az igazgató tapintatlan eljárása, mert pár héten keresztül minden este ugyanazt a darabot adta. Az első sorban foglalt helyet a báró leányával; Shakespeare alig lépett a színpadra, rögtön megpillantotta a bárót, mi annyira zavarba hozta, hogy alig bírt játszani. Ehhez járult még az is, hogy a közönség az egész előadás közben nevetgált, be-

szélgetett, sőt a főhős halálán hangosan elkezdett kacagni. Vilmost végig sértette a meg nem érdemlett tüntetés. Mint félőrült rohant lakásába, honnan hónapokig ki nem mozdult. Szégyenét fokozta azon körülmény, hogy a báró kisasszony is jelen volt. A bosszu, melyet forralt, az önérzetében megsértett költői lélek méltó boszuja volt. Éjjel-nappal dolgozott Vilmos ezen időtől kezdve, hogy minél előbb elégtételt szerezhesen. Lassan-lassan az a hír kezdett elterjedni, hogy Shakespeare új «Hamletet» fog írni. Ezen hír csakhamar egész Angolországban elterjedt és mindenki a legnagyobb érdeklődéssel fordult Shakespeare Vilmos felé, kit már, mint lángészt üdvözöltek; de még jól emlékeztek Hamlet legutolsó előadására, a miért az érdeklődés nem is volt egészen mentes a gúnytól.

Luczy báró családjával együtt Londonba utazott az új Hamlet előadására és oly estén voltak jelen, melyhez hasonlót többé nem érhetek meg.

A közönség azon tudatban ment a színházba, hogy ismét azon kinos jelenetek játszódnak le, mint a legutóbbi előadáson, várhatta ezt annál inkább, mert nem Shakespeare játszotta a főszerepet. De alig játszottak néhány jelenetet, már is megváltozott a közönség véleménye. Az

előbb még gunyos arczok megkomolyodtak, a fagyos tekinteteket csakhamar felváltotta a lelkesedés és érdeklődés.

A darab annyira meghatotta a közönséget, hogy midőn Hamlet ellenfele kardjától átszurva rogyott össze, többen hangos sirásra fakadtak. Lelkes éljenzés között lépett elő a szerző, Shakespeare Vilmos, és mikor épen el akart távozni a deszkákról, felemelkedik ülőhelyéről egy fiatal leányka, odalép a nap hőiséhez és megragadva kezét, csókot nyom rá. Ez a leányka a bárókisasszony volt. E csendes, de még is szép bocsánat kérésre Vilmos haragja eltűnt és szívesen elfogadta Luczy báró meghívását.

Ismét vig mulatozás hangjai tölik be a régi kastély termeit, ismét ezer meg ezer gyertyafénye világítja be a nagy fegyvertárt, az összes jelenlevők ismét egy emberre néztek, a szolgálók ismét bekandikáltak az ajtón, hogy valakit lássanak és ez a valaki ismét — Shakespeare Vilmos volt.

Azonban nem szánalomból vagy gunyból nézegették a nagy költőt, hanem igazi csodálat és bámulás érzetével csüngtek a költők királyának alakján.

Deutsch Lajos.

ŐSZ.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Magam leszek már egyedül,
A kis fecském is elrepül;
Még friss pihe az ereszen . . .
Bohó vagyok: mért könyezem?

Dudol, zokog az ős szele,
Hullong a fának levele;
Hűs zúz fedí, ha tar leszen . . .
Bohó vagyok: mért könyezem?

. . . Avar helyén füves berek,
A virágon harmat rezeg —
Reszketve nyult felé kezem . . .
Bohó vagyok mért könyezem?

Aranyos felhő oda van;
Letűnt korán forró nyaram.
A képe néha megjelen . . .
Bohó vagyok: mért könyezem?

Fejes Béla.

Hogyan ülünk?

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Olvasóinknak bizonyára már nem egyszer tűnt föl az a körülmény, hogy akár az iskolában, akár oda haza hosszabb munka után a tagok elfáradnak, elszibbadnak, a szemek pedig megfájdulnak és önkénytelenül is közelednek a könyvhöz. Ha azután a szülők vagy mások gondos figyelmeztetésére újból egyenesen ülünk és nem konyitjuk úgy le fejünket, megint nem telik bele sok idő, hogy újra az egészségtelen helyzetben görnyedezünk, mert ha a fej előre és balra fordul, a többi tagok csakhamar követik a rendetlen elhelyezkedésben. Ilyen helyzetben ugyanis a nyakizmok erősen nekifeszülnek, hogy a fejet le ne engedjék csuklani, ez izmok azonban csakhamar elfáradnak és most a hátnak kell úgy a nyakat, mint a fejet tartani, a míg aztán az is elfárad. Akkor önkénytelen is könyökeinkre támaszkodunk és mellünket erősen az asztal széléhez szoritjuk. Minden iparkodás daczára lassan-lassan a fejünk is lekonyul, mignem a könyvet érinti. Egyidejűleg azonban a szem is rövidlátásra kényszerítetik és így fejlődik ki sokaknál a rövidlátás.

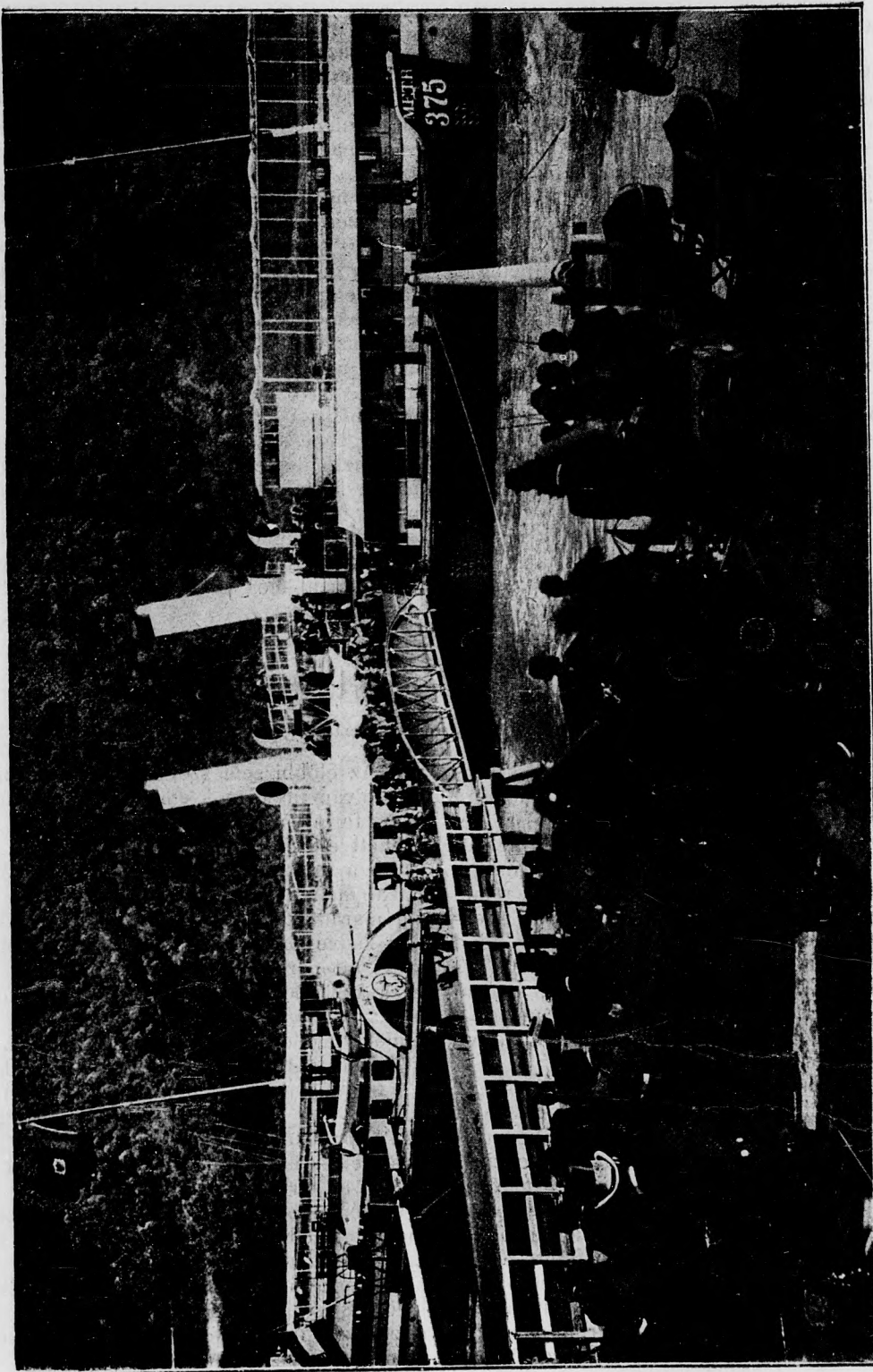
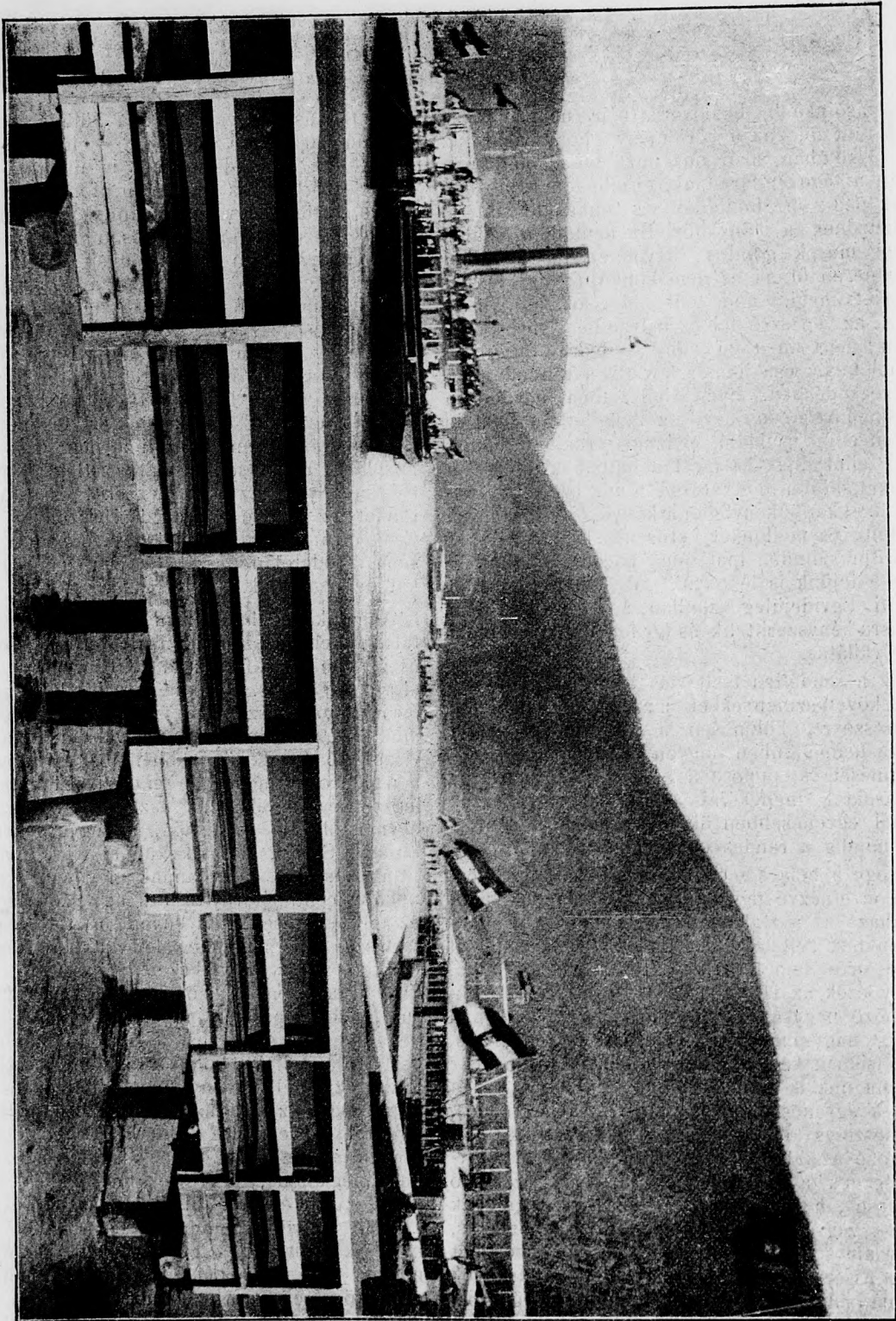
Ez a rendetlen testtartás természetesen káros következményekkel jár az együttműködő testrészekre, különösen a hátgerinczre és a hátra, nemkülönbön nagyon könnyen a test elferdülését és puposodást okoz. Aki a káros hatásoktól menekülni óhajt, az igyekezzék minél egyenesebben ülni és szemeit a könyvtől mindig a rendes-távolságban tartani.

Hogy a helyes módon ülhessünk munkaközben, erre nézve úgy az iskola padoknak, mint odahaza az asztalnak és székeknek erre alkalmazni kell lenniök. Ami az iskolai padokat illeti, erre nem térünk ki, de mindenki tudja, hogy ezek az iskolába járók kora szerint különböző nagyságúak és mégis egy osztályban a test nagysága szerint egyik fiúnak kényelmes, a másiknak kényelmetlen ülőhelyet adnak. De ha magunk is nem ügyelünk a hátnak és a fejnek egyenesen tartására és a lábak rendes, természetes elhelyezésére, akkor a legjobb dolgozó asztal sem segít rajtunk. Éppúgy kárbavesznek a test egyenes tartására irányuló tanácsok, ha az asztal és szék nem illenek össze, vagyis ha ezek egyike vagy magas, vagy alacsony, vagy egyébbnemű fogyatékosasága van. Kísértsük csak meg a fentebbi utasítások alapján ülve dolgozni és mindjárt föltűnik, hogy ezideig minő kevés figyelmet fordítottunk

a testtartásra. Gyakran oda ülünk dolgozni bárminő asztalhoz, sőt még — ha elég széles — az ablakdeszkához is anélkül, hogy csak eszünkbe is jutna megfontolni, vajjon illik-e testünk nagyságához annak butor mérete, avagy a szék nem tulságosan magas, avagy alacsony-e? Ilyen körülmények közt persze a jó tanácsok megint csak kárbavesznek és mi csakhamar elferdült felső testtel fáradtan ugyszólván fekszünk az asztalon. Kiemeltük már, hogy ez minő hátránnyal jár úgy a testnek alakjára, mint az egészségre. Igyekezzünk hát azon, hogy éppúgy mint ruháink, dolgozó asztalunk és székünk is testünk arányához illő legyen. E czélból nem lesz nehéz az alábbi utasítások szerint esetleg vánkossal és számolylyal az asztalt, széket és saját testünket bizonyos elhelyezkedési viszonyba hozni. Csak olyan asztalhoz ülünk, a melynek lábai sem az odatolandó széket, sem saját lábainkat nem gátolják.

A munkánál hátrány már a vízszintes asztal is, mely a szem munkáját erősen fokozza és így hamar kifárasztja, vele járván a fejnek előre hajlása is. Ezen úgy segítünk, hogy egy ferde lapot (deszkákból összeróva) alkalmazunk miáltal az egyenes üléssel való munka 1:6 viszonyában válik könnyebbé. Most már könnyebben határozhatjuk meg a rendes ülés föltételeinek legszükségesebbikét az asztalnak és székek egymástól való távolságát, az ugnevezett distanciát. Sokan, elég rosszul, annyira távol állítják a széket, hogy annak még melső éle is néhány centiméternyire van az asztal szélétől; ez természetesen nem engedi a test egyenes tartását, hanem igenis velejárnak a főt fölemeltett rossz következmények: a fej előre konyul, a szemek közelednek, a mell összeszorul, a hát pedig kipuposodik. Ennek elejét vehetjük az által, ha a széket annyira az asztal alá toljuk, hogy annak melső éle az asztal szélénél 5 cmnyire beljebb legyen. Mint-hogy pedig az asztalon alkalmazott ferde lap, amattól 5 cmnyire kiugrik, a rendes distanciát, ferde dolgozó lap alkalmazása esetében, megkapjuk, ha a szék melső élét ép az asztal külső éle alá toljuk. Az asztal és szék közötti magasságkülömbőség sem lehet nagy, mert akkor írásközben a kezeket nagyon jól nagyon fel kellene emelni, a könyv pedig nagyon közel esnék a szemhez. Eléggé föl lehet emelni az ülést esetleg egy szoba-vánkossal,

A VASKAPU MEGNYITÁSA.

VISSZÉRKEZÉS ORSOVÁRA.

annyira hogy a könyök kényelmesen feküdhessék az asztalon és mégse kelljen előre dőlnünk.

Sohse használjunk támla nélküli székeket, mert a szék háta nagyon megkönnyíti az egyenes ülést, ha a hát nagyon távol lenne, ezen is segíthetünk egy hátvánkos alkalmazásával. Szükséges követelmény még a székek testünk arányához mért magassága: a szék oly magas legyen, mint alsó lábszárunk, vagyis a térdkalácstól a láb talpáig. Minthogy pedig a székek lábait átlag 47 cm-re készítik, csak nagyobb fiúknak jök, a kisebbek lábai nem érnek a földre és a szilárd támaszpontot nélkülözik.

Ilyen helyzetben aztán a legjobb akarat mellett sem lehet az egyenes ülést sokáig kibírni; az egész test előre dől és a mell az egészség nagy hátrányára, szorosan az asztal szélehez szorul. Kísértsek csak meg apróbb barátaink egy zsámolyt tenni lábaik alá, hogy a lábszárak a térdnél derékszögben hajoljanak és föltűnő lesz, mennyire megkönnyíti ez az egyenes ülést.

Ha otthon, vagy az iskolában az asztal és szék az egyenes ülés főfeltételeinek meg is felel, ezzel még nem elégedhetünk meg, hanem a mellékesebb körülményekre is kiterjesztjük figyelmünket, melyek azonban külön-külön is elég nagy befolyást gyakorolnak az egyenes ülésre. Mindenek fölött lehetetlen az egyenes ülés, ha a szemek, elgyöngült látóképessége kényszeríti az embert a tárgy közelítésére. Aki 35—40 cm távolsáig nem tud olvasni vagy írni, vizsgáltsa meg szemét és távol vagy rövidlátás ellen rendeltessen magának szemüveget és óvakodjék a szemével a vizsgálandó tárgyakhoz nagyon közel férközni. Még a írófüzet is megfontolandó hatással van az egyenes ülésre. Erre nézve legüdvösebb volna az állóírás behozása, melynél a füzet éppen a közepén egyenesen fekszik és így az egyenes ülés a lehető legtermészetesebb és legkönnyebb, míg a ferde írásnál nehéz hosszú ideig egyenesen ülni.

Még a világítás befolyását sem lehet figyelmen kívül hagyni, amelyre esetleg egy más alkalommal még rátérünk. Sz. F.

Nagyjaink a kerepesi temetőben.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Mikor a müncheni temető kapujának küszöbét átléptem, a meglepetéstől pillanatra megállottam. Azt hittem, hogy rossz helyen járok s a «Droschke» a temető helyett valamely szobrászati kiállításba vitt. Amit a művészetek hazája, München, szépet, remeket márványban produkálni képes, amit talentum a pénz segítségével létrehozhat, az mind feltalálható ott. A vagyonos osztály külön temetőjéről szölok, hol nincs fakereszt, hanem csupa obelisz, csupa márvány, még pedig a termelésnek legnemesebb fajtája, melyet a világ márványprodukciója előállít.

A meglepetés, csodálkozás és elismerés egyszerre támadnak fel az ember lelkében, mert a mi szépet, művészt és értékeset más temetőben is láthat, azt itt százszoros dimenziókban találja meg, mert az a temető nem is temető többé, hanem valóságos kiállítás.

S mikor a fényes, gránit és márványemlékes temetőt végigjártam, eszembe jutott a mi legértékesebb és legérdekesebb temetők, a kerepesi-úti temető, a mely olyan viszonyban lehet a münchenivel, mint egy három-négyezer forint jövedelemmel bíró ember a százötven-kétszáz ezer forint jövedelem fölött rendelkező-

vel. Az előbbi sem szegény, mert hiszen vannak olyan intelligens emberek is, a kiknek csak ezer forint a jövedelmük, mégis az utóbbi mellett eltörpül.

De a mint Hirsch báró, vagy Rothschild bankháza mellett kedvesebb nekünk a mi apánkról maradt kapu nélküli kopott falas kuriánk, úgy kedvesebb nekünk a kerepesi temető nagyjaink ott porló csontjaival még akkor is, ha ezek közül a legértékesebb márványemlék is messze mögötte marad a müncheni gazdag temető legolcsóbb sarkövének értékétől.

A kerepesi temető mintegy kétszáz hold területet foglal el, s benne ezidő szerint körülbelül 400 ezer halott pihen, pedig csak 1849 apr. 1-től fogva van használatban s ujabban a sírhelyek nagy ára miatt (200 frt; a legolcsóbb 100 frt) keveset temetnek bele.

A temetőbe három kapun lehet bemenni, melyek mindegyikétől, lombos fakkal szegélyezett széles utak vezetnek a sírok között. Az egész temető 56 táblára oszlik, melyek újból külön megvannak számozva síronként, hogy az eltemetett halottat ebben a nagy sír-erdőben könnyen meglehessen találni.

Az egyes táblák között keresztutak is vezet-

nek, úgy, hogy az egész temető egy jól rendezett s szeretettel gondozott parknak tűnik fel, ami annál könnyebben lehetséges, mert a legtöbb síron állandóan friss élő virág vagy koszoru illatozik; a lombos fák pedig s a gondozott, tisztára söpört utak csak fokozzák az illuziót.

Ez a temető igazi sírkert, mert a sírokon kívül alig emlékezteti valami az embert a mulandóságra, a megsemmisülésre.

Főútnak az első és második kapu között levő utat tarthatjuk, azt a melyik a Batthyányi mauzoleumhoz s azon túl vezet, már csak azért is, mert annak közepén van felállítva a minden temetőt temetővé avató nagy kereszt.

Ha ezen az úton végig megyünk, ott találjuk mindjárt Szabóky Adolf, a matematikus piarista tanár sírját a 7-ik táblában. Körülötte van Tóth Kálmán, Jókainé — Laborfalvy Róza, Greguss Ágost, s Volkmann Róbert zeneszerző sírja. A 8-ik táblában a főt mentén fekszik Obernyik Károly színműriő (megh. 1855.) és Komócsi József († 1894.) A Batthyányi mauzoleum előtt balról a 11-ik táblában vannak; Beöthy László († 1857.) Vachot Sándor († 1851.) Czako Zsigmond († 1847.) Szerdahelyi József színész és író († 1887.) Szentpéteri Zs. († 1858.) a kit Petőfi a «Tintásüveg»-ben megörökített; A B. mauzoleumtól jobbra a 20-ik táblában fekszenek Irányi Dániel, Garay János († 1853.) Nagy Ignác († 1854.) a «Hölgyfutár» szerkesztője és Kossuth Lajos († 1894.); balra a 13-ik táblában Csiky Gergely († 1891.) Kisfaludy Karoly († 1830.) Lisznyai Kálmán († 1835.) Sárossy († 1861.) A kereszten túl a 23-ik táblában Patikárus Ferkó, a híres cigányprimás († 1870.)

A második kaputól jobbra a kerítés mellett kriptában (82 sz.) Vörösmarty Mihály († 1855.) vele szemben az ut balfelén Frankenburg az «Életképek» szerkesztője († 1884.) Böck Szilárd, a nagylelkű adakozó († 1888.) mellettük Arany János († 1882.)

A második kapuról a Deák mauzoleumig vezető úton nyugosznak jobbról a 13-ik táblában: Egressy Béni († 1851.) Rác Pali († 1885.) Halmi J. a híres színész († 1883.) Györy Vil-

mos († 1885.) Bajza József († 1858.) a 21-ik táblában Csukási József († 1891.) Balázs Sándor († 1887.) Sírfelirata: «Fáradt volt, pihenni akart.» A 29-ik táblában a Deák-muzoleum előtt jobbról Klapka († 1892.) Trefort Ágoston († 1888.) Erkel Ferencz († 1893.) Salamon Ferencz (1892.)

A harmadik kapunál a fal melletti kriptában fekszenek: Szalay László (13. sz. alatt; † 1864.) Bugát Pál († 1865.) (169. sz. a.) Pákh Albert. († 1767. 239. sz. a.)

Az első kaputól vezető főúttól balra az 5-ik táblában fekszenek Petőfi Sándor szülői, kiknek sírkövén ez a felírás olvasható:

Alegszeretettebb atya, a legszeretettebb anyja. Vas Gereben († 1868.) Bécsből 1885-ben hozták haza, Tóth Ede († 1870.) Csepregi Ferencz († 1880.) Lendvai Márton híres színész († 1875.) A 26-ik táblában nyugosznak: Bernáth Gáspár († 1873.) Szerdahelyi Kálmán († 1872.) Czuczor Gergely († 1866.) és Petőfiné Szendrey Julia († 1868; a 10-ik sorban a 22-ik sírban.)

Az első kaputól balra a második úton balról a 4-ik táblában fekszenek: Vahot Imre († 1879. IX-sor, 7-ik sír.) Szigligeti Ede († 1878. I. sor, 3-ik sír), a 9-ik táblában Zilahy Károly († 1864.) A 17-ik táblában: Egressy Gábor († 1866, 48-ik sor, 5-ik sír.) a 25-ik táblában: Petőfi Zoltán, Petőfi Sándor fia († 1870, 22 éves korában első sor 116-ik sírban.) A 41-ik táblában Nagy Imre a kiváló színész († 1893.) A 49-ik táblában Reviczky Gyula († 1889. A 22. sor első sírjában Paulay Ede († 1894.) Tőlük nem messze a kerítésnél levő kriptában a 266. szám alatt Toldy Ferencz († 1875.) A 290. sz. alatt Horváth Mihály történetíró († 1878.)

Ime egy séta mennyi emléket ujit fel lelkünkben, mennyi veszteségről beszél! A kegyelet majdnem minden jelesünk sírja fölé állított egy-egy méltó emléket, soknak talán művészt és igazán remeket, — de legyen bár egy ködarab, vagy művészi alkotás a sír jele, szeretetünk és kegyeletünk tárgya marad épúgy, mint a müncheni temető nagy gonddal őrzött bármely, százezreket érő síremléke.

R. K.

Régi mesék . . .

Régi mesék zsongnak bennem,
Vissza-visszatérnek;
Nincs hatalma azok fölött
Az időnek, térnek.

Meg-megindít most is olykor
A halásznak sorsa:
Ki tó partján kunyhót épít,
S azt a víz elmossa.

Vagy annak a királyfinak
Szerencsétlensége,
A ki kővé meredt, mikor
Vágyát már elérte.

Régi mesék . . . nagyon sokszor
Gondolok reájok;
Szinte félek, hogy majd én is
Olyan formán járok

Teveli Mihály.

A vén diák.*

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Szeretett és szenvedett! . . . Szerette az édes anyját, a ki már rég' kinn porlad a sirkertben, szerette — maga is elég gyakran mondogatta — balgán szerette a rongy sivár életet, melyben kimondhatatlan sokat szenvedett, az édes anyáért, a megélhetésért, társaiért, . . . mindenért és . . . mindenkiért. . .

Mikor társai előtt panaszkodott, komoly képpel, ránczos homlokkal, beesett arczzal, — akkor kinevették, — elnevezték vén diáknak, nem mintha vénebb lett volna, mint ők, hanem úgy beszélt, mint az öregek szoktak, úgy viselkedett, mint a tapasztalt, komoly emberek. A társak kinevették a vén diák úgy sirt, majd a szive szakadt meg beléje . . .

Nem! — még ne szakadjon meg a szive! inkább nevet, . . . vig lesz, vidor, mint az a pufók gyerek, a ki soha se tudja leczkéjét, vidor, mint az a szálas legény, a ki sorra rakja a többit, vidor, mint az egész osztály, a mint őt megpillantja. Óh, de oly rosszul illett a vonalzó ajakra az erőltetett mosoly, oly csunya volt homloka ráncz nélkül, oly ijesztő volt, midőn bágyadt szemei tüzfényben lobogtak . . . Ilyenkor aztán méginkább kacagtak rajta . . .

De még se sirt! Tartogatta könyeit . . . drágák azok; neki még meg kell siratni az édes anyját, a ki ott sinlődik a rongyos pakróczon: a földön, siratni hogy született, siratni a részeges apát, siratni a világot, a

* A «Tanulók Lapja» pályázatán jutalmazott elbeszélés.

mely kikaczagja a szerencsétlent, a mely felrugja a szenvedőt.

Magas, vézna ifju volt, ábrándos, méla kék szemekkel, felborzolt szőke hajjal, megnyerő tekintettel. Kopott ruhában járt, senkise segítette. Ugy kuporgatta össze a krajczárokat, hogy tanítgatott; tanította a pufók gyermeket, a ki minden haszontalansága mellett is meg tudta becsülni tanítóját, meg a szálas akrobatát, a ki a vén diák komoly tekintetére úgy meghunyászkodott, alig lehetett egy szót is kicsalni belőle.

Nappal tanított és tanult; orvos akart lenni. Éjjel virasztott a pislogó méces mellett. A régi fali óra kísértetiesen ketyegett, — az ő kebléből tört sóhaj röppent tova, az édes anya alig lelegzett . . . Ilyenkor mégis egy lopott könyv csordult alá komoly ábrázatán. Lopott könyv, a mit maga se vett észre, lopott könyv, hogy a szenvedő édes anyának új fájdalmat ne okozzon, a ki minden reményét a komoly, törekvő ifjuba helyezte.

De ime! az édes anya hirtelen felül; mintha szólni akarna, de csak ajkai mozognak; — vonaglik, mosolyog, sir, kaczag; — az ifjut örüllté teszi az anya vad fájdalma. Hajadonfőn, eszeveszetten rohan az orvoshoz; csak az utcán veszi észre, hogy éjjel van. Éjjel nyugszik mindenki, az orvos is, csak az ő lelke nyugtalan . . . Az őszi szél hűvössé teszi az éjszakát . . . a vén diák sir . . .

Mire visszaér, már otthon az édes apa. Mogorva, köpezős alak, torzonborz szakállal, viszsztatásító külsővel; a szenvedés nyomai azonban meglátszanak egész külsején. Tántorogva jö be,

megvetőn néz a vonagló anyára . . . azután csak egy nyugodt hortyogás vegyül az éjszaka rejtélyes csendjébe.

És ez így megy mindennap, anélkül hogy az anya meggyógyulna, hogy az apa megjavulna, anélkül hogy a vén diák segíthetne a szerencsétlen anyán, segíthetne a nyomorult apán.

A vén diák szeretett és szenvedett; szeretete a nyomorult életet, szenvedett a nyomorult életért, szeretett megtörhetetlen kitarással, szenvedett lesújtó kétségbeesés nélkül, — szeretett sokáig; . . . szenvedett — a míg csak élt . . .

Tanárai becsülték a ritka erélyű különös magatartásu kitünő ifjut. Tudták, hogy nagyon szegény, segítették titkon. A vén diák nem tudta, kinek hálálja meg a jótéteményt; jobb is volt, különben büszke lelke visszautasította volna az alamizsnát.

Gyakran elmerengve áldogált az utcásarkon, tekintette az űrben révedezett, kezeit üres zsebeibe csapta, oly megható volt nézni szenvedő arcát, — vajjon miről gondolkozhatott?

Máskor ismét annyira sietett, — mintha kergették volna; kezében szorongatott valamit, hosszú lábait szaporán szedegette; — ilyenkor orvosságot vitt beteg édes anyjának.

Egy reggel a szokottnál későbbben jelent meg az iskolában. Mintha a szomorúság görnyedtté tette volna alakját, mintha tíz évvel idősebbnek tűnt volna fel; — társai nem mertek kaczagni, tudták, valami rendkívülinek kellett történni; találgattak, mi a baja — a vén diák senkihez se szólt — suttogtak egymás közt. Talán pénzt veszítette el; összerak az osztály annyit; nem! az lehetetlen. Talán éheznek (a mint hogy igaz is volt); meghívja valamelyikök ebédre; nem! ugyse egyezik bele. Talán leköszönt valamelyik tanítványa, akad helyette másik kettő. Talán . . . talán . . . végre rájöttek, hogy meghalt az édes anya.

Siri csönd uralkodott. Nem akarták megzavarni a vén diákot néma fájdalmában. A pufók diák oly komikus volt ritka komolyságával, a szálas legény meghuzódott padjában; a ki meglátta, bátran azt hihette, hogy ő a legkisebb az osztályban.

Tényleg rá illett a szenvedő diákra a vén szó. Görnyedten ült padjában; mintha szőke haja őszbe vegyült volna már, mintha szelid, tiszta arcza örökké ránczos volna; az a lesújtó, szenvedő tekintet annyira csalja a szemet!! Vén volt, nagyon vén; tapasztalt a szenvedésekben mint a legvénebb ember.

Csunya, késő őszi idő volt, mikor édes anyját temették. Metszőn sivitott a szél. Hóval ve-

gyült eső permetezett a koporsó fekete posztójára, midőn a kántor elénekelte a megboldogultat. Nehény diák ólálkodott körüle, jó barátai az árvának, szomoruk voltak, levertek . . . Valaki erősen zokogott . . . a részeges apa volt . . . A vén diák egyetlen könyvet se ejtett, a vén diák jobban szenvedett, mint valaha.

A halottas menet megindult. Levett kalappal követte a halottas kocsit a vén diák, rongyos csizmája megtelt iszappal, sárral, vékony öltözetét átázott. Mellette iparkodott az édes apa, úgy zokogott, mint egy gyermek. Az emberek odanézték részvét, sajnálat ült a tekintetben; a vén diák nem sirt, nem könyezett, — a vén diák szenvedett.

. . . Leeresztették a koporsót a rideg sirba . . . a fekete föld hull . . . hull . . . legkisebb sarkát is elborítja a koporsónak, a kántor a végbucsuztatót hangoztatja, részvét könye az arcukon, az édes apa fájdalmasan zokog, a szél sivit, a bágyadt nap elmerül a felhőfoszlányokban . . . a vén diák össze esik . . .

Megtörte a szenvedés, idegzetét megerősítette a sok éjjeli virasztás, a férfias kitarás. Meghült az őszi időben.

Ott fekszik a földön, a szalmán, a hó szegény édes anyja szenvedett! Mellette néhány diák örködik. Ételt, meleg ételt hoztak számára, száraz kenyér helyett, üdítő italt, posványos viz helyett, a vén diák nehezen fogadja el, de a szükség kényszeríti, sirva köszöni meg, a jó barátok elfordulnak, a beteg elszunnyad, a vén diák mosolyog álmában . . . Mire felébred be van fűtve kis szobája, a könnyű nyári öltözet helyett erős téli ruhát lát a széken, a rongyos esizma helyett vadonat újat.

A vén diákot megerősíté a nem várt baráti szeretet. Felpattant fekhelyéről, támolyogva megy barátai felé, megismeri tanítványait. A vén diák kezét ráz a szálas legénynyel, a vén diák megcsókolja a kis pufók gyereket . . . a vén diák örömeiben sir . . .

. . . Meggyógyult, hogy szeressen, meggyógyult, hogy szenvedjen, hogy szeresse édes anyja sirhalmát, hogy szenvedjen, sokat szenvedjen zsémbes atyja miatt, a ki szidta a világot, önmagát, a megboldogultat, a vén diákot . . . azután leitta magát . . . Egyszer aztán eltűnt . . . a vén diák nem látta többé édes apját.

Azt hitte megfagyott a hideg téli éjszakában, azt hitte szétmarcangolta a farkas . . . a vén diák meggyászolta édes atyját is.

(Folytatása következik.)

„A magyarokhoz“.

Berzsenyi költeményének poetikai fejtegetése.*

— A „Tanulók Lapja“ számára. —

Még ott zugott a «Kalapos király» fájdalmas, epés haragja a levegőben; még mintha meg-megszólt volna a visszhang szaván a pozsonyi rendek lelkesedése — s már akkor szembenijesztett a siralmas contrast: a «Vérmező gyász» a Thugut-aera fekete árnyéka.

Mintha a nemzet önmúltját szégyelve, tetlen, zsidbasztó álom fátylával takaróznék. Az élet pezsgési helyén fásultság, unalom, haldoklás. A régi dicsőség: ködfoszlány, a jövő hite: lidércvilág, a jelen életerejé: rom, málló omladék.

A költő lelke elborzad, megriad. Ki még nemrég (1797.) sikongó örömmel, mámoros lázzal énekelte ott a szombathelyi táborban, hogy

„Állsz, még, állsz szeretett hazám!“ —

most keseregve érti meg, hogy a fellobó láng: szalmatűz fénye volt, az a csillogás Európa előtt: csak himpor, mit a szellő elfu, tovaragad, az egész insurrectio: ábránd, mulatság, potemkini papírfalu. Ók jaj! de hogy is igaz, hogy:

«Csak sást nemzenek a sasok» . . .

«Romlásnak indult hajdan erős magyar!»

El szelid szerelem szívjátéka, el! Dehogy is szép most a Lolli barna szemöldöke, de hogy is szép a magányosság mágusi vesszeje. — Izzadó orca, küzdelem vár rád! Feljzött lant, ha még nem késő, mondd riadódát! — Nem lehet még partra szállni, vitorlát levonni.

Mint a «Delicta maiorum» (Od III. 6.) classicus költője egykor a Scipiók unokáihoz, úgy fordul Berzsenyi a magyarokhoz: korholva, ostorozva. Lelkét nagyfoku érzelmek töltik be, egyéniek, karakterisztikusak, mégis az egész nemzetet jellemzők és érdeklők. Lelkesedése a fenség erejével hat, elegicus haragja a tiszta magasztosságig emelkedik, míg hatalmas gondolatai ragadó pathos hevében olvadnak fel. Az egész költeményen a költői erő színe hullámzik végig, mi azt ódává és pedig erkölcsi alapja eszmei tartalma miatt a bölcselő ódákhoz sorakozó erkölcsi ódák közé emeli. Annak tárgya is csak nagyszerű lehet: egy nép tragikum. A bukás okát a régi erények elmulá-

* A „Tanulók Lapja“ irodalmi pályázatán jutalmazott dolgozat.

sában találja a költő s így megerősödik szívében a hit, a népboldogság e bölcsellete.

„ . . . Minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs —“

mely a költemény gondolatmenete felett alapeszmeképpen kulminál s annak középpontját alkotja meg, a hol az ódai szárnyalás is tetőpontra hág. Az érzelem, mely az első strófákban nemes haragot mutat s azután édes-busztünődésbe merül, emitt váddá szilajul, gúnynyáélesedik, hogy azután vigaszra nem találva, elesüggedve: a fátum sujtó karja alatt tompa zajban haljon el.

Az indulatok e hullámozása mellett a gondolat-sorozat szabatos váltakozása állapítja meg lépésfokaival a szerkezetet. Így a művészi fokozódás az érzelmek sorában, a történeti kiszélesedés az eszmekörben a tartalom ölelő vázává lesz.

Az első strófa, a mint az Berzsenyi költeményében a horatiusi minták után rendes szabály, mindjárt, «in medias res» ragad. Itt van lerakva reális alapja a főeszmének, mely a tárgyalásban a mult és jelen ellentétes képei által példázva, megérzékítve ép azon ponton jut kifejezésre, a hol válaszfal emelkedik a költemény derekának két fele között, melyek közül az elsőben a régi erkölcsök századjai vannak szembenállítva a mostani «lassu halál»-forma állapotokkal, tehát kor korral, míg a másik egyrészt az ősnemzetet, az Árpád, a Hunyadiak népét, másfelől a legújabb kor magyarját, a «sibarita váz»-t mutatja a mérlegességében. A befejezés 8 sora antik okoskodással igyekszik elénk tárni a megértető magyarizatot, kezükbe adni az Ariadne-fonalat, mely az ellentétek tömkelegéből kivezet: tehát megoldja a csomót.

Valami zord fenség ömlik el a költemény kifejezéseiben, melyek gyakori rhapsodikus szakgatottságuk mellett is éppen úgy nem darabok, valaminthogy a költőt hatalmas metaphoraiban s alakzataiban is megőrzi őszintén érzett lyrai heve a dagályosságtól, míg tömörsége mellett sem lesz homályossá. Festői csillogóbb színezés nélkül, annak dacára, hogy kevés a mythológiai virág is; végig komoly stílusában, harmóniában egyesülnek a különböző árnyalatok. A bosszu harag átlágyul méla merengésre, a lelkesedés tüze egygyévegyül a csüggedés szavával, a komor philosophia kiegészíti a sö-

tét ítéletet. Sehol egy sentimentális vonás, alanyi hangulatban olvadó magasztos méltóság mindenütt, melyet a felcsillámló elegikus varázs szívünkhez hoz közel.

(Folytatása következik.)

VEGYESEK.

Tanulók a kiállításon. A kiállítást az újabb időben is nagy számmal nézegettek meg a vidéki iskolák növendékei. Okt. 23-tól okt. 26-ig itt voltak: a békés-esabai gimnázium 38, a rozsnói főgimnázium 53, a segesvári főgimnázium 24, a zsolnai gimnázium 20, a rimaszombati főgimnázium 38, az aradi keresk. akadémia 31, az eperjesi katolikus főgimnázium 31, a verseczi főreáliskola 32, a pécsi főreáliskola 22, a podolini gimnázium 44, a löcsei főreál 47, az egri reáliskola 31, a szegedi főreál 39, a trencsényi főgimnázium 53, a rozsnói evangélikus gimnázium 42, a komáromi gimnázium 32, a székelyudvarhelyi főreáliskola 46, az ungvári gimnázium 43, a soproni főreáliskola 47, az érsekújvári gimnázium 33, a balázsfalvi gimnázium 64, az újverbázi gimnázium 20, a bebreczeni főreáliskola 41. növendéke. A felrándulók megnézték a népszinházban az *Ezer év* című látványos és hazafias vonatkozásokban gazdag szindarabot is. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a kiállítást mintegy 3 millió ember nézte meg.

Érdekes, hogy 1885-ben hat hónapon át csak 18 napon volt nagyobb a látogatottság, 1896-ban májusban 6 augusztusban 4, szeptember 3, októberben 5 napon; ezek voltak legtöbbszörre az ezredéves kiállítás legelsőbb napjai. Ezek közt van két vasárnap (augusztus 23, szeptember 27.) és két ünnepnap: pünkösdi hétfője és Szent-István napja. A közönség ezeken a napokon kiszámíthatatlan volt. Az ezredéves kiállítás legjobb hónapja június volt, utána következik látogatottság dolgában szeptember, május, július, augusztus, októder. A legjobb napja volt június 7-ike, a koronázási ünnepet megelőző vasárnap 62.267 látogatóval, ezután következnek május 24-én 54.549. október 11-én 52.984, október 25-ike 52.772. Az 1885-ik kiállítás legjobb napja volt pünkösdi vasárnapja 38.170 napijegyves látogatóval. Az ezredéves kiállítás legrosszabb napja október 16-ika volt 3806 látogatóval, az 1885-iki kiállítás legrosszabb napja május 16-ika volt 2481 látogatóval.

Degré Alajos †. A régi gárdának egy érdemes tagját, a nagy időket élt Degré Alajost

ragadta ki épen Halottak napjának előestéjén egy hirtelen szívszélhűdés az élők köréből. 1820-ban született Lippán, francia apa és magyar anya házasságából, de tiszta magyar nevelésben részesült. Pestre jöve jogásznak, elbájoszó modora, vig kedélye és szellemi magaslata az ifjuság egyik vezérévé tették. Ő is azon buzgó hazafiak közt volt, kik kivitták a sajtószabadságot márczius idusán. 1848/49-ben hőiesen harczolt; a katasztrófa után bujdosnia kellett, míg a zsarnokság dühöngése el nem lanyhult. Azóta országgyűlési képviselőseget, a Kisfaludy társaság tagságát és a 48-as honvédegyelet elnökségét viselvé, ugyszólván az utolsó pillanatig fáradhatatlanul működött irodalmi téren. A könnyed elbeszélés volt az ő talaja s e tekintetben ha nem is első, de tiszteletreméltó helyet vívott ki magának irodalmunkban. Regényeit, novelláit, igazi francziás bonhomia és humor lengi át, meséi mindvégig fordulatosak és érdekesek. 20 kötet regényt, 8 kötet novellát, 10 vigjátékot és 1 tragédiát írt, mely utóbbiak a nemzeti színházban kerültek színre. — Ezen tevékeny, tisztos élet és jeles irodalmi munkálkodás emléké, kötelessége megőrizni az utódoknak. Temetése az íróvilág részvéte mellett nov. 3-án volt. Koporsója fölött Bartók Lajos és Vadnai Károly mondtak emlékbeszédet.

A zombori m. kir. áll. főgymn. Arany János köre okt. hó 4-én tartotta első rendes ülését. — A jegyzőkönyv hitelesítése után a titkári és a könyvtárt adó bizottság jelentése vétetett tudomásul. Major Károly dr. felügyelő tanár ur és ifj. elnök tudatja a körrel, hogy állását csak ideiglenesnek tekinti és még ez iskolai időszakban betölthetőnek véli az ifj. elnöki tisztet. Ezután két bizottságot nevez ki, majd figyelemre inti a kör tagjait a felülbíró bizottság megválasztásában, mely a kör joga és mely a kör sorsára döntő befolyást gyakorol. Ezen bizottság tagjául a két titkáron és főpénztároson kívül Goldschmidt R. VII. o. t. választják meg, míg a többi tagok megválasztása elhalasztatik. — Következik a «Millenniumi bordal» felolvasása és bírálása, melyet a kör egyhangulag elvet, míg a bírálatot elismerésre érdemesíti. (Bíró: Trischler Aladár VII. o. t.) «A magyar költő» cz. tanulmány Weszelovszky Ferencz VII. o. t. indítványa értelmében, szerzője Goldschmidt R. VII. o. t. bíró jegyzőkönyvi dicséretet nyer. Ezután Kiss Péter VI. o. t. szavalja Arany Jánosnak «A honvéd özvegye» cz. költeményét. A kör a szavalatot egyszerűen elfogadta. Több pont nem lévén, elnök a gyűlést feloszlatta.

Euripidesz a gimnáziumban. A heidelbergi gimnázium igazgatója, *Dr. Uhlig* pompás ötlettel ünnepelte meg az intézet jubileumát. Diákjaival eljátszatta Euripidesz *Ifigeniáját* és *Kyklopszát*. Rengeteg sikert ért el, de kivált az utóbbi aratott valóságos tapsvihart. Ez a «Kyklopsz» ugynevezett *szatírdráma*, bohókás színjáték, melyet tragikai trilógiák befejezése után szoktak előadni a görög színpadon. Sok türelem és rendezői ügyesség kellett hozzá, hogy a scenikai nehézségeket legyőzzék. A nagyszámú közönség el volt bájolva a darab humorától és pattogó élczeitől. A hatás orosz-lánrészt a szatírok kara vitte el: a dévaj szatírokat remekül személyesítették a piros pozsgás diákocskák, talpig kecskebőrbe bújtatva, fejükön repkénykoszorúval. A darabba zene-számokat iktattak.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: *Csiszár József*. —

1. Számtani kérdés.

Valamely mértani haladvány három egymásra következő tagjának összege 57; a középső tag = 18; képezzük a haladványt s számítsuk ki 10 tagjának az összegét.

2. Földrajzi kérdés.

Melyik mellék folyója az a Rábának, a mely mint Sprietzi patak hol ered? A Rába egyik ágával egyesülve mit alkot? Minő néven ömlik a Rábába és hol?

3. Történelmi kérdés.

Ki volt azon svéd király, a ki 1682. jun. 27-én született? Diadalmasan harcolt a dánokkal, a lengyelekkel és az oroszokkal. Az oroszokat 1700-ban Norvánál tönkre tette. Később Mazeppa kozák hetmán hívására Ukrajnába nyomult, de az orosz czár Pultavánál megverte. Hova menekült innen? Hogyan halt meg és mikor?

4. Természetrাজzi kérdés.

Melyik éjjeli állpókfa az, mely a pókokhoz csak testalkatra és életmódra hasonlít; csáprágói ollósak potroha tagolt; légcsővekkkel lélezkik, fonómirigyei nincsenek? lábai hosszúak. Melyik osztályba tartozik?

5. Vegytani kérdés.

Ki volt az német természettudós, a ki 1611-ben felfedezte a napfoltokat, de főleg az élettani és optikai terén működött? Ő a «pantoragph» rajzoló eszköz felalója.

			i
		á	
	á		
i			

6. Koczkarejtvény.

(*Porde Gyula*.)

Az üres koczkában oly betűk helyezendők el, hogy balról jobbra és felülről lefelé olvasva ugyanazon szavakat adják.

A 43-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: *Számtani K*: A keresett szám 864. — *Földrajz K*: Neervinden. Az első ütközet 1693. jun. 29-én, a másik 1793 márcz. 18-án történt. — *Történelmi K*: Pyrrhus; szül. 376. körül Kr e Elisben. — *Természetrাজzi K*: Pipiske (*anthus*.)

43-ik számban közölt fejtörők megfejtői: Németh Béla, Beöthy Sándor, Kerbler Lajos, Hegedüs Ferencz, Lusztig Árpád, Breier Lajos, Weisz Henrik, Molenda János, Szaploneczay Mihály, Szepessy Géza, Kiss Jenő, Ferenczy Jenő, Nagy Valér, Benedek Ferencz, Tományi Béla, Kerekes Lajos, Östovics Béla, Kristóf József, Bernáth Béla, Hahn Lajos, Fleischut Jenő, Vértes Bertalan, Wohlfarth József, Rónay Béla, Kun István, Reigl Vincze, Radocza János, Tamássy Géza, Strausz Dénes, Faigl Kálmán, Kaufman Sándor, Miklósy Gyula, Fodor Lajos, Károly Ignác, Mayer Frigyes, Dauerman Károly, Lugosi Ede, Alföldi Kálmán, Plank Károly, Payer Béla, Fekete Gusztáv, Alpáry Lajos, Kun István, Kövy Pál, Fazekas Ferencz, Auer Béla, Hodács Agoston.

A kitűzött jutalmat Auer Béla nyerte el Bélabányán.

Szerkesztői telefon.

Ö. előfizető. A Ferenczy féle életpályákat melegen ajánlhatjuk. Ha módjában van, nem árt, ha az említett két évet külföldön tölti, azonban jobb csak előbb itthon szerezni kvalifikációt. A keleti akadémiát Budapesten végezheti, a követséghez való bejutásról pedig elég utasítást nyerhet a tanfolyam végzése közben. **K. Z. Pápa.** A küldött vers igen szép. Szívesen látjuk máskor is. **M. Gyula.** A Bujdosóról csak legteljebb két soros bírálatot küldhetünk. **M. B. Kecskemét.** A «szabadságról» nem közölhető. **B. Imre Udvarhely.** A nevet kijavítjuk, a másik kívánsága is teljesítve s küldött verse közölve lesz. **3393.** előfizető Debreczen. A küldeményt megkaptuk. Az iskolai életképek folytatását várjuk. **Heller D. Mohács.** A hiányzó számokért forduljon a kiadóhivatalhoz. A szerkesztőség nem expedál. **Fodor A. Bpest.** Felvettük a közlendők sorába, — de míg rákerül a sor, türelmet kérünk. Ifj. **Cs. K.** Az a vers már sokszor le volt fordítva, sőt meg is van zenésítve. — *A lap szétküldésére vonatkozó felszólalások, címváltoztatások s előfizetési pénzek nem a szerkesztőségbe, hanem a kiadóhivatalba (Teréz-körút 23.) küldendők. Több kérdésre a jövő számban.*

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:	
Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
gimnásiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

A henyézés forrásai.

Valamint a hatalmas tömegével tovahömpölygő folyam apró, majdnem jelentéktelen patakoknak köszöni eredetét, erejét; épp úgy keletkezik az embernek gonosz, avagy jó szokása a csekélységnek látszó körülmények váratlan alakulásának módzataitól. A henyézés azon rossz tulajdonságok közül való, melyeknek számos forrása van, de amelyeket alaposan ismernünk kell, hogy a henyéssel sikeresen szembeszállhassunk.

Ha a belső okokat kísérjük figyelemmel, azt tapasztalhatjuk, hogy e rossz tulajdonság sok embernek már a testi szervezetében leli alapját. Az ugynevezett flegmatikus vérmérsékletű embereknek sokkal nagyobb fogékonyságuk van a tétlen életmódra, mint a többinek. Ez a hangulat még betegségnek lehet a következménye. Beállhat sok fáradságot és türelmet igénylő foglalkozás után is. Lehet még a lelki nyugalom utáni törekvés egyik eszköze is. Az ember kerüli a munkával járó mozgást és fáradozást, ehelyett minden idejét jókedvűen, élvezve, szórakozva szeretné eltölteni. Hamis életelveknek, téves szempontoknak is lehet még rossz hatásuk. A henyelő azt mondaná: nem arra való az ember, hogy folytonos munkában gyötörje magát; eleget dolgoznak a világon mások, akiknek hivatásuk a munka; ő tán a drága egészségével fizetné meg a munkát, ezt pedig nem kívánhatja tőle senki, de nem is tenné meg. — Végül megrögzött szokása már az embernek, hogy a munkával járó örömet, megelégedést ne igyekezzék magán tapasztalni, hogy a jóleső munkátlanság káros követ-

kezményeire szemet hunyjon; nem is csoda azután, ha az embernek oly nehezére esik a saját hibáinak beismerése és annál inkább azoknak elejtése.

Talán sokaknál eléggé könnyen menne még az is, ha nem szólnának még bele az előre láthatatlan, a váratlanul alakuló körülmények. Ezek között legfontosabb a mások rossz példája. A szülők sokszor elmulasztják gyermekeiket a munkásságra serkenteni; rokonok, jóbarátok beszédeikkel, tétlen életmódjukkal gyakran tartják vissza a szorgalom utjától a jobb érzésű ifjakat. Nem kevésbé káros hatással jár a magas állás és vagyon. Ez utóbbival rendelkezők közül sokan, sokszor megfélemlenek arról, hogy ha már helyzetük nem is tesz kötelességükké semminemű munkát, tartoznak azért úgy maguknak, mint az emberiségnek azzal, hogy magukat tökéletesen kiképezzék.

Az említettekön kívül még hány és hány mentsége van a hanyag embernek! Az egyik eddigi szorgalmának sikertelenségéről panasz-kodik; a másik dolgozik, de a viszonyok úgy látszik, ellene esküdtek; a harmadik túlsokat eszik és az öli a szerénységet belőle; és így tovább; mindenik kivágja magát, egyik sem hibás — szerintük.

Valamint az a hatalmas folyam — amely gyakori vad áradásaival megmérhetetlen károkat okoz — ártalmatlanná tehető, ha a kis patakokat helyesebb utakra tereljük; ép úgy szabadulhat meg az ember romboló hatású szenvedélyeitől, ha kerüli a körülményeket, melyek amazokat szülik és táplálják.